

právo vykládá prof. de Viti, islamské prof. Santillana, ústavní prof. Orlando býv. náčelník vlády, církevní prof. Scaduto, římské prof. Bonafante, instituce ř. práva prof. Scialoia, o nár. hospod. mluvil nedávno zesnulý Pantaleoni, o dějinách ital. práva prof. Brandileone, o koloniích prof. Mondaini. Poslední přednášce obeoval jsem nejvíce. Jednak proto, že se konala v hodinách večerních, kdežto já, vázán zaměstnáním, nemohl jsem každý den poslouchati dopolední lekce, jednak z toho důvodu, že věc byla pro mne novinkou a velmi mne zajímala. Přednášky se konaly v biblioteci. Prof. Mondaini nedbal pravidla, že »tres faciunt collegium« a přednášel, i když jsme byli v síni jen sami dva. Máje před sebou rozloženou mapu Afriky, diktoval ze svých záznamů, vkládaje každou chvíli zajímavou podrobnost neb výklad. Časem vzpomínal na známé profesory pražské fakulty právnické.

Příjemné jsou vzpomínky na dny prožité na římské universitě, byť přinášely trapné čekání na zahájení roku. Nadešel konečně den, kdy listonoš donesl z university dva dopisy: první sdělení, že žádosti o přijetí do třetího ročníku se vyhovuje, klade se však podmínka: zkouška z látky prvních dvou ročníků, druhý dopis oznamoval osvobození od placení kolejného i všech poplatků.

Na konec otázku: »Máme studovati v cizině?« Nutno kladně přisvědčiti, neboť vyskytují se tu různé myšlenky a názory, jež třeba poznati, ne k napodobení, nýbrž nutno vybrati lepší a horšího se vyvarovati.

M. Jirásek.

LITERATURA.

JUDr. & PhDr. Bohumil Baxa, Parlament a parlamentism. Parlament, jeho vývoj, složení a funkce. Díl I. — Nákladem Jana Košatky v Praze III.

Mluví se u nás často o tak zv. krisi parlamentismu. Bylo správně poukázáno na ten fakt, že nejde ani tak o krisi parlamentismu, jako o krisi parlamentníků, zvláště v zemích, kde soustava parlamentní není dostatečně vžita, aby přešla do krve všem občanům státu. Jest jisto, že parlament bývá takový, jací jsou voličové, a že v zemích, kde voličové sami nejsou dosti obeznámeni s vnitřní podstatou zastoupení parlamentního, nemohou býti jejich zástupci o mnoho lepší. Profesor Baxa velice pěknou knihou svojí přichází právě včas pro poměry naše.

Jeho dílo obsahuje podstatně přepracovanou knihu jeho z roku 1913 (Parlament), přizpůsobenou změněným poměrům. Profesor Baxa v této látce jest známým odborníkem, o čemž kromě mnoha článků časopiseckých a jeho činnosti učitelské svědčí i práce jeho: Právní pevná řádů parlamentních.

Nejnovější jeho kniha důstojně se řadí k jeho pracím dřívějším. V hlavě první, která obsahuje historii parlamentarismu, popisuje nejprve vývoj parlamentu ve dvou klasických zemích jeho: v Anglii a ve Francii. V krátkosti, avšak vyčerpávajícím způsobem vysvětleny jsou tu prvky, z nichž vyvinul se parlament anglický. Čtenář pozná, že vývoj parlamentu v Anglii dál se téměř 100 let, aby dostoupil svého vrcholu, a že hlavní zásluhu na kontinuitě vývoje měla anglická povaha. Krásně jest vysvětlován rozdíl mezi parlamentem anglickým a mezi sněmy pevninskými a jeho historické odůvodnění. Historická část jeho jest doplněna výklady o vývoji soustavy parlamentní od principu monarchického k principu demokratickému.

Po historickém úvodě přistupuje autor k vlastním výkladům o právní povaze parlamentu a jeho složení. Dotýká se referenda, jako formy bezprostředního projevu vůle, a po jeho hodnocení vysvětluje podstatu úplné representace. V této souvislosti zabývá se všemi otázkami do tohoto oboru spadajícími: volebním úkonem, aktivním i pasivním právem volebním, zjištěním výsledku volby, soustavou většino-

vou, i soustavou poměrného zastoupení, vytyčuje jejich výhody i nevýhody, ověřením výsledku volby, volebním obdobím, a způsobem obnovování sborů zastupitelských.

Obširně jest popisována působnost parlamentní, jež jest: a) zákonodárná, b) správní, c) autonomní a d) soudcovská, a v jednotlivých těchto oborech jsou funkce tyto rozváděny. Všude autor pracuje metodou srovnávací, čímž vynikne rozdílnost, po případě souhlasnost jednotlivých právních řádů.

Ve třetí hlavě pak zabývá se kniha parlamentem republiky československé, promítajíc všeobecné výklady předchozí na zřízení naše. Dobu od převratu dělí na dobu revoluční a období zákonné.

Oproti názoru Vavřínkovu, že ve státě našem byla zavedena ústava oktroyovaná, staví se autor poukazem na právní stav vytvořený revolucí, podle něhož revoluční Národní Výbor resp. Národní Shromáždění, jako reprezentanti lidu měly plné právo vydati ústavu, a to jak prozatímní tak definitivní.

Autor zabývá se pak výkladem naší ústavy podle zákonných norem a to podrobným způsobem, takže v této části jest kniha souvislou kodifikací našich parlamentních předpisů.

Druhý díl bude jednati o parlamentarismu v nejširším slova smyslu, to jest jednak soustavou parlamentní, jednak souhrnem pravidel, jimiž jest upraven vnitřní život parlamentu.

Autor zaujímá všude ve své knize čistě právní stanovisko a snaží se oprostiti se nazírání politického, jež v jeho tématu snadno by ho svedlo. Kniha stává se tak dokumentární na svůj prospěch, ač tu a tam by bylo dobře vyzvednouti stanovisko politické účelnosti proti myšlenkám, jak se v různých státech uplatnily. Sloh autorův jest lehký a kniha jest psána svižně, aniž by utrpěla vědeckost díla. Kniha přijde jistě vhod všem, kdož se zajímají o vývoj parlamentarismu u nás, a bylo si přáti, aby byla hodně čtena, poněvadž jak látkou, tak svým pojetím jest toho hodna.

dnk.

Živnostenské provozovny dle práva živnostenského platného v historických zemích republiky československé. Napsal podle knihy Jakuba Souška Josef Novák. — Brno 1924. — Nakladatelství Barvič a Novotný. — Str. 113. — Autor, rada politické správy v Brně, probírá podle obdobného díla odborového přednosty J. Souška tuto velice zajímavou materii. Oproti knize svého předchůdce upravil autor své dílo formálně tak, že spíše vyhovuje praktické potřebě. Jinak dílo Souškovo, jež bylo své doby prací velice záslužnou a v praxi velice hledanou, doplnil podle změn v mezidobí nastalých, hlavně zákonem ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z., dále třetí novelou k občanskému zákoníku o právech sousedských, a jinými zákony. V díle popisován a podrobně probírán jest celý postup administrativního řízení při povolování živnostenských provozoven, a jednotlivá stadia odborně vysvětlována. Praktik jako theoretik nalezne v knize odpovědi snad na všechny otázky, které se mohou naskytnouti v tomto oboru právním. Autor mnohde rozšiřuje pole svých výkladů jen na prospěch věci a právní zajímavosti. — Současně nutno upozorniti na Sbírkou spisů právnických a národohospodářských, v níž kniha ta vyšla, a kde od roku 1919 vyšlo na 25 různých velice hodnotných spisů. Se Sbírkou tou nemůže se toho času rovnati žádná sbírka u nás vydávaná, což příjemně překvapuje tím více, že sbírka obsahuje díla většinou autorů moravských, takže se naskytá otázka, zda škola pražská nestává se do určité míry sterilní. Snad je to zjev jenom přechodný, ale jistě zajímavý.

dnk.

Slovník českých vazeb a rčení. Sestavil Jan Mašín. Druhé opravené vydání. — V Praze 1924. — Str. 237. — Nakladatel Jan Svátek. Cena 27.50. — Pro všechny stavy jest zapotřebí, aby znaly správně svoji mateřštinu, a to nejen se stránky pravopisné, nýbrž i syntaktické. Právě k tomu cíli snaží se přispěti uvedená kniha, jež sestavuje řadu správných českých vazeb, dokládajíc je příklady z děl českých spisovatelů. Doporučujeme tuto knihu českým právníkům, jako nejčastějším praktickým stylistům.

V.